

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2478/2020
09.10.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Гордане Џакула, Бранислава Босиљковића, Марине Милановић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Алексић, адвокат из ..., против тужених АД „Железнице Србије“ Београд и АД за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд, ради исплате накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3332/19 од 27.01.2020. године, у седници већа одржаној 09.10.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ посебна ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3332/19 од 27.01.2020. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3332/19 од 27.01.2020. године и пресуда Основног суда у Пожаревцу П1 39/18 од 20.08.2019. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожаревцу П1 39/18 од 20.08.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да му на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од јануара 2015. до августа 2015. године, солидарно исплате месечне новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од доспелости до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе АД за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд да му на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од септембра 2015. године закључно са јануаром 2018. године исплати месечне износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од доспелости до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да му на име накнаде регреса за коришћење годишњег одмора за период од јануара 2015. године закључно са августом 2015. године, солидарно исплате месечне новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од доспелости до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени АД за управљање

јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд да му на име накнаде регреса за коришћење годишњег одмора за период од септембра 2015. године закључно са јануаром 2018. године исплати месечне износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од доспелости до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован алтернативни тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да му на име накнаде трошкова за исхрану за период од јануара 2015. године закључно са августом 2015. године солидарно исплате месечне новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од доспелости до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је као неоснован алтернативни тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени АД за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд да му на име накнаде трошкова за исхрану у току рада за период од септембра 2015. године закључно са јануаром 2018. године исплати месечне износе наведене у овом ставу изреке, са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од доспелости до исплате. Ставом седмим изреке, одбијен је као неоснован алтернативни тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да му на име накнаде регреса за коришћење годишњег одмора, за период од јануара 2015. године закључно са августом 2015. године, солидарно исплате месечне новчане износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од доспелости до исплате. Ставом осмим изреке, одбијен је као неоснован алтернативни тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени АД за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд да му на име регреса за коришћење годишњег одмора за период од септембра 2015. године закључно са јануаром 2018. године исплати месечне износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ почев од доспелости до исплате. Ставом деветим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 3332/19 од 27.01.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда, а ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде, ревизију је благовремено, преко пуномоћника, изјавио тужилац због погрешне примене материјалног права, а ради разматрања правних питања у интересу равноправности грађана и уједначавања актуелне судске праксе судова у Републици Србији.

У складу са одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14 и 87/18) – у даљем тексту: ЗПП, посебна ревизија се може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права. Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије, Врховни касациони суд цени у већу од пет судија.

Врховни касациони суд сматра да су у конкретном случају испуњени услови за одлучивање о ревизији тужиоца прописани одредбом члана 404. став 1. ЗПП, имајући у виду различите одлуке апелационих судова у истој правној ситуацији, што указује на потребу уједначавања судске праксе апелационих судова, због чега је и одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијену одлуку применом члана 408. ЗПП и одлучио да је ревизија тужиоца основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу код првотуженог до 01.09.2015. године, а од тог датума је засновао радни однос код друготуженог. У обрачунским листама тужених нема доказа да су тужиоцу у спорном периоду обрачунаване и исплаћиване накнаде трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Тужени нису донели посебне одлуке о висини трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Анексом колективног уговора „Железнице Србије“, који се примењивао од 08.08.2006. године, било је предвиђено да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора, и да су ова примања укључена у вредност једног радног часа. У наведеном анексу није исказана висина трошкова накнаде за исхрану у току рада, нити вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора сведена на један радни час. Сада важећи Колективни уговор закључен 24.03.2015. године, такође, не садржи конкретне одредбе којима би била утврђена висина ових накнада. У првостепеном парничном поступку је висина накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора тужиоца у периоду од јануара 2015. до јануара 2018. године утврђена вештачењем у складу са одредбама Колективног уговора туженог који је важио од септембра 1995. године и Општег колективног уговора из 2009. године.

На основу утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев тужиоца којим је тражио исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, као неоснован. По налажењу судова, накнада ових трошкова укључена је у вредност једног радног сата, односно основну зараду тужиоца, а чињеница да њихова висина није номинално изражена не значи да је тужени то право ускратио тужиоцу јер је слободном вољом учесника колективног преговарања уговорено да ови трошкови чине саставни део основне зараде. Осим тога, по становишту нижестепених судова, износ спорних трошкова није могао бити утврђен на основу колективних уговора који нису били на снази, односно који нису могли бити примењивани у спорном периоду на који се односи тужиочево потраживање.

По налажењу Врховног касационог суда, тужилац у ревизији основано указује да је у пресудама нижестепених судова материјално право погрешно примењено.

Законом о раду предвиђено је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом. Законом о изменама и допунама Закона о раду („Службени гласник РС”, број 61/05), који се примењује од 01.01.2006. године, предвиђено је и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора (члан 118. тач. 5. и 6), који морају бити исказани у обрачунској листи за све запослене. Одредбом члана 2. Анекса Колективног уговора туженог („Службени гласник РС”, број 4/06) измењен је члан 57. Колективног уговора, па је предвиђено да запослени има право на

зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, примања за исхрану у току рада и примања за регрес за коришћење годишњег одмора. Одредбом члана 5. став 1. Анекса, измењен је и члан 61, тако што је одређена вредност радног часа за обрачун и исплату зараде за јануар – јуни 2006. године у висини 53,50 динара, а за период јули – децембар 2006. године 56,00 динара. Члан 5. став 6. Анекса прописује да је у вредност једног радног часа из ст. 1. и 2. овог члана укључена вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за годишњи одмор сведена на један радни час. На основу овако предвиђене вредности радног часа не може се утврдити који износ представља накнаду за трошкове исхране и регреса за коришћење годишњег одмора, јер они нису исказани у номиналним износима.

Како је почев од 01.01.2006. године запосленима дато право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, послодавцима је остављена могућност да својим актом утврде висину тих накнада које могу бити веће или мање од накнада предвиђених Општим колективним уговором. При томе, висина ових накнада мора бити одређена линеарно за све запослене, тако што трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу, без обзира на стручну спрему, звање и радно место. У конкретном случају, тужени у току поступка нису доставили суду одлуку о висини ових накнада. То не искључује право тужиоца на њихову исплату. Не може се прихватити закључивање нижестепених судова да су запосленима, па и тужиоцу, ови трошкови исплаћени кроз висину цене рада, с обзиром да се тужени нису изјаснили о њиховој висини, нити су износ накнаде за регрес и исхрану у току рада номинално исказали у платним листама тужиоца, како је то предвиђено Законом о раду. На основу изложеног, могло би се закључити да су тужени у погледу исплате тражених накнада, законске одредбе примењивали на штету тужиоца. С обзиром на то да Анекс Колективног уговора туженог не садржи конкретне одредбе о висини спорних накнада, тужилац може потраживати накнаду у нето износима према параметрима из ранијег Колективног уговора туженог.

Имајући у виду изложено, Врховни касациони суд је оценио да је у пресудама нижестепених судова погрешно примењено материјално право, што је последично довело до непотпуно утврђеног чињеничног стања у погледу висине накнаде трошкова које тужилац потражује у спорном периоду. Због тога су нижестепене пресуде морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Првостепени суд ће у поновном поступку, водећи рачуна о правном становишту Врховног касационог суда исказаном у овом решењу, правилном применом материјалног права донети на закону засновану одлуку о тужиочевом захтеву, као и захтевима странака за накнаду трошкова поступка која зависи од исхода спора.

На основу свега наведеног, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић